

บันทึก

เรื่อง นายเลือน พงษ์โสภณ สมาชิกสภาผู้แทน ลาออก

หนังสือกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ ๓๓๒๒/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๒ แจ้งว่า กระทรวงมหาดไทยได้เสนอปัญหาเกี่ยวกับเรื่อง นายเลือน พงษ์โสภณ สมาชิกสภาผู้แทน (จังหวัดนครราชสีมา) ลาออกจากตำแหน่งมาเพื่อขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณา

ปัญหาที่เสนอมาสรุปได้ดังนี้ คือ

๑. การยื่นใบลาออกของนายเลือน พงษ์โสภณ ต่อประธานสภาผู้แทนในขณะนี้จะมีผลสมบูรณ์หรือไม่ และสมาชิกภาพของนายเลือน พงษ์โสภณ จะสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาตรา ๙๙ (๓) หรือไม่

๒. ถ้าการลาออกของนายเลือน พงษ์โสภณ สมบูรณ์แล้วจะต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนจังหวัดนครราชสีมาขึ้นแทน ตามความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๐๐ ต่อไปแล้ว การเลือกตั้งสมาชิกขึ้นแทนจะกระทำพร้อมในคราวเดียวกันกับการเลือกตั้งเพิ่มสมาชิกสภาผู้แทนคราวนี้ได้หรือไม่

สำหรับปัญหาข้อแรกกระทรวงมหาดไทยเห็นว่า เนื่องจากตามนัยแห่งบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๔๒ ถือว่า สภาผู้แทนยังคงประกอบด้วยสมาชิกซึ่งได้รับเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว จึงเป็นปัญหาว่าประธานสภาผู้แทนจะยังคงดำรงตำแหน่งอยู่ด้วยหรือไม่ ถ้าประธานสภาผู้แทนยังคงดำรงตำแหน่งอยู่ ข้อนี้ก็อันเป็นอันหมดปัญหา แต่ถ้าถือว่าขณะนี้ไม่มีประธานสภาผู้แทนเพราะพระมหากษัตริย์ยังมิได้ทรงแต่งตั้งตามความในรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๐๓ แล้ว ก็เป็นอันว่าใบลาออกของ นายเลือน พงษ์โสภณ ยังไม่ถึงประธานสภาผู้แทน จึงยังไม่เป็นการลาออกที่สมบูรณ์

สำหรับปัญหาข้อสอง กระทรวงมหาดไทยเห็นว่า มีข้อขัดข้องหลายประการทั้งในทางกฎหมายและในทางปฏิบัติที่การเลือกตั้งสมาชิกขึ้นแทนจะกระทำพร้อมในคราวเดียวกันกับการเลือกตั้งเพิ่มสมาชิกสภาผู้แทนคราวนี้ได้

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมายกองที่ ๑) ได้พิจารณาปัญหาข้างต้นแล้ว ขอเสนอความเห็นดังต่อไปนี้

ข้อ ๑

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๙๙ (๓) บัญญัติว่า สมาชิกภาพแห่งสมาชิกสภาผู้แทนสิ้นสุดลงเมื่อลาออก รัฐธรรมนูญบทนี้จึงเป็นบทที่ให้สิทธิแก่

สมาชิกสภาผู้แทนในอันที่จะลาออกได้ และในการลาออกนั้น ก็จะต้องลาต่อสภา ในการนี้แม้ว่าผู้ลาจะได้ทำหน้าที่ลาต่อประธานสภา และในขณะนั้นจะมีตัวบุคคลรองตำแหน่งประธานสภาอยู่หรือไม่ก็ตาม ก็ย่อมถือได้แล้วว่า เป็นการลาออกต่อสภา ฉะนั้นในกรณีนายเลื่อน พงษ์โสภณ เมื่อปรากฏว่าเป็นสมาชิกสภาผู้แทนซึ่งได้รับเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๘๒ วรรค ๑ บัญญัติว่า “ให้สมาชิกสภาผู้แทนซึ่งได้รับเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนตามรัฐธรรมนูญนี้” นายเลื่อน พงษ์โสภณ จึงมีสิทธิจะลาออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนได้ และเมื่อได้ยื่นใบลาต่อประธานสภาผู้แทนแล้ว แม้ตำแหน่งประธานสภาผู้แทนในขณะนั้นจะมีตัวบุคคลดำรงตำแหน่งอยู่หรือไม่ก็ตาม ก็ต้องถือว่าใบลาของ นายเลื่อน พงษ์โสภณ เป็นอันสมบูรณ์ และเป็นผลให้สมาชิกภาพสิ้นสุดลงตามความในมาตรา ๙๙ (๓) แล้ว

ข้อ ๒

การดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น พึงเห็นได้ชัดจากข้อเท็จจริงที่ปรากฏอันเป็นเหตุให้มีการเลือกตั้ง และจากข้อความในพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งแต่ละคราวนั่นเอง ว่าเป็นการเลือกตั้งสมาชิกขึ้นแทนตำแหน่งสมาชิกที่ว่างลง หรือเป็นการเลือกตั้งใหม่—เพราะเหตุที่การเลือกตั้งที่ได้กระทำไปแล้วตกเป็นโมฆะ หรือเป็นการเลือกตั้งทั่วไปเพราะอายุของสภาผู้แทนสิ้นสุดลงหรือสภาผู้แทนถูกยุบ หรือเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนเพิ่มขึ้นเป็นพิเศษตามบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ การเลือกตั้งที่กระทำแต่ละคราวเช่นนี้ไม่มีข้อที่น่าสงสัยประการใดเลย ว่าการเลือกตั้งในคราวนั้น ๆ ย่อมจะมีกำหนดในตัวเองว่า จังหวัดใดจะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนได้กี่คน ซึ่งกระทรวงมหาดไทยจะต้องประกาศจำนวนให้ปรากฏในราชกิจจานุเบกษาตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ.๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๔๗๙ ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.๒๔๙๐ และไม่มีข้อที่น่าสงสัยอย่างใดอีกเหมือนกัน ว่าการเลือกตั้งในคราวนั้น ๆ จะต้องเป็นการเลือกตั้งที่ต้องกระทำไปเพื่อให้ได้จำนวนสมาชิกเท่าที่การเลือกตั้งครั้งนั้นประสงค์ และประกาศจำนวนในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้จะเห็นได้ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง ซึ่งได้บัญญัติไว้ว่า การลงคะแนนเลือกตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะลงคะแนนเกินกว่าจำนวนสมาชิกที่ต้องการไม่ได้ และถ้าจังหวัดใดมีผู้สมัครไม่เกินจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนที่จะมีการเลือกตั้งในจังหวัดนั้น ก็ให้ถือว่าผู้สมัครนั้นพลเมืองได้เลือกตั้งแล้วโดยไม่ต้องมีการลงคะแนน ดังนั้นเป็นต้น เมื่อการเลือกตั้งคราวหนึ่ง ๆ ย่อมจะต้องปฏิบัติดังที่ว่านี้ ก็ย่อมจะเป็นการบังคับอยู่ในตัวเองว่า จะนำเอาการเลือกตั้งใด ๆ ซึ่งหากจะต้องมีขึ้นเข้ามาร่วมกระทำด้วยกันมิได้

ในกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนแทนตำแหน่งที่ว่างเพราะนายเลื่อน พงษ์โสภณ ลาออกนี้ อาศัยเหตุผลดังได้กล่าวมาแล้ว คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า จะต้องมีการพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งเป็นเอกเทศไปสำหรับการนั้นต่างหากอีกเรื่องหนึ่ง และในทางปฏิบัติเพื่อจะหลีกเลี่ยงซึ่งปัญหาทั้งหลายอันอาจบังเกิดขึ้น คณะกรรมการกฤษฎีกาขอเสนอด้วยว่า จะปรากฏพระราชกฤษฎีกานั้นในระหว่างที่ยังไม่ปรากฏผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนเพิ่มขึ้นตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้ดำเนินการอยู่ในขณะนี้ก็ได้ แต่กำหนดวันรับสมัครผู้สมัครรับ

เลือกตั้งซึ่งจะต้องประกาศนั้น ควรจะเป็นระยะเวลาหลังจากการได้ทราบผลการเลือกตั้งซึ่งกำลังดำเนินอยู่ ณ บัดนี้แล้ว

(ลงชื่อ) ส. วินิจัยกุล
เลขาธิการ

คณะกรรมการกฤษฎีกา

๖ พฤษภาคม ๒๕๕๒